

תולדות חיים – נוסח מדעי
פרופ' זאב ספראי

תאריך לידה - 27.07.48

מס' ת.ז. - 0097074-9

מקום לידה - ירושלים

מצב משפחתי – נשוי + 4

טלפון – 088548482

השכלה

יסודי – בית ספר לדוגמא, ירושלים – 1955-1962

תיכונית – ישיבה תיכונית, נתיב מאיר ירושלים – 1963-1966

תאר ראשון, שני ושלישי – אוניברסיטה עברית, ירושלים 1970-1978

נושא עבודת הדוקטורט – גיאוגרפיה היסטורית של ארץ שומרון בהנחייתם של פרופ' מנחם שטרן ז"ל, ופרופ' זכריה קלאי.

שרות בצה"ל – 1967-1970

עבודה באוניברסיטת בר אילן

מדריך בחצי משרה – 1977-1978 בחוד ללימודי ארץ ישראל

מרצה – 1978-1982 בחוג ללימודי ארץ ישראל

מרצה בכיר – 1982-1989

פרופ' חבר – 1989-1994

פרופ' מן המניין 1994-

תפקידים באוניברסיטה

1986 – ממלא מקום ראש המחלקה ללימודי ארץ ישראל

1983-1999 – רכז למודי התואר השני במחלקה.

1987-1988 – ועדת המשמעת האוניברסיטאית.

1991-1992 – ראש המחלקה ללימודי ארץ ישראל

1991 - בעל קתדרת מוסקוביץ

1995-1997 – ראש המחלקה ללימודי ארץ ישראל

2000-1997 חבר ועדת המינויים העליונה של האוניברסיטה

2001 יו"ר ועדת למחקר ופיתוח של מדעי היהדות והרוח.

2003-2002 – סגן הרקטור

2006-2004 עוזר הרקטור לעניינים מיוחדים, מ"מ בוועדה הפריטטית, ושלל ועדות נלוות לתפקיד.

2006-2004 חבר ועדת הערעורים לועדת המינויים.

2005 בלבד – ראש אקדמי לפרויקט המחשוב של האוניברסיטה.

2006 ואילך חבר בוועדה המרכזת של האוניברסיטה

לא צוינו שלל תפקידים נוספים

תפקידים ציבוריים ומקצועיים למחצה

מזכירות נאמני תורה ועבודה (1976-1985), חבר מרכז המפד"ל (1975-2005), מרכז הועדה להוי דתי של הקבוץ הדתי (1996-1997), חבר מוסדות בקיבוץ הדתי, מזכיר קבוצת יבנה (1989-1992), המועצה לארכיאולוגיה (1992 ואילך), וועדת הרשיונות של המועצה לארכיאולוגיה (כנ"ל), יו"ר הועדה להכשרת מורי דרך המשרד התיירות (1987-2001), ועדת השמות (2004 ואיל), ועד המנהל של מכללת אשקלון (2000 ואיל), מועצה אקדמית במכללת אחוה (2002 ואיל), וחבר בוועדת המינויים העליונה שם, חבר במועצה האקדמית במכללת גבעת וושינגטון (2006 ואילך) ועוד.

הדרכת תלמידים

עד עתה סיימו את כתיבתם וקיבלו תוארים יותר מעשרים תלמידי תואר ושני וכחמש עשרה תלמידי תואר שלישי. כרגע אני מדריך 46 תלמידים לתואר שלישי, שלושה לתואר שני (אחד משולב).

קרנות מחקר

1982 – האקדמיה הלאומית למדעים

1998 – קרן הזכרון

2002 – קרן הזכרון.

2006 קרן העזבונות.

פרסים –

1995 – פרס איש שלום של יד בן צבי על הספר The Economy of Roman Empire

תש"ס – פרס שר החינוך ליצירה תורנית.

ר ש י מ ת פ ר ס ו מ י ם
פרופסור זאב ספראי
List of Publications
Prof. Z. Safrai

ספרים – Books

זאב ספראי
רשימת ספרים

1. הישוב היהודי בגולן, קשת, תשל"ח.
 2. גבולות ושלטון בארץ ישראל בתקופת המשנה והתלמוד, תל אביב תש"ם.
 3. פרקי גליל בתקופת המשנה והתלמוד, מעלות תשמ"א.
 4. פרקי גליל בתקופת המשנה והתלמוד, מהדורה שניה מורחבת ירושלים תשמ"ה.
 5. אום ריחן, עיירה מתקופת המשנה (בשיתוף עם ש' דר וי' טפר) תל אביב תשמ"ו.
 6. הקהילה היהודית בארץ-ישראל בתקופת המשנה והתלמוד, ירושלים תשנ"ה.
 7. הגדה של פסח – הגדת חז"ל, (בשיתוף ש' ספראי), ירושלים תשנ"ח.
 8. ירושלים במקרא ובמקורות ישראל (בשיתוף ש" טלמון), ירושלים תשנ"ז, קדושה וחורבן, עמ' 41-65.
 9. קדושת ירושלים החרבה, רמת גן 1999.
 10. חציבה ומחצבות אבן בארץ-ישראל, (בשיתוף א' ששון), ירושלים תשס"א.
 11. *The MacMillan Bible Atlas- Completely Revised* (with A. Rainey), New York 1993
 12. *The Economy of Roman Palestine*, Routledge London 1994.
 13. *The Missing Century*, Leuvein 1998.
 14. *The Onomasticon of Eusabius*, (with S. Notley) Leiden 2005.
 15. משנת ארץ ישראל מסכת שביעית, (עם ש' ספראי) תל אביב תשמ"ז.
 16. משנת ארץ ישראל מסכת שבת א' (יחד עם ש' ספראי ז"ל), ירושלים תשמ"ח.
 17. משנת ארץ ישראל כרך ב' (עם ש' ספראי), ירושלים תשמ"ח.
- בדפוס
- 37-18. פירוש המשנה, סדרים זרעים מועד (30 כרכים -בשיתוף ש' ספראי ז"ל, וח' ספראי).
 - 39 תולדות ארץ ישראל בתקופת המשנה והתלמוד, כרטא, ירושלים.
 40. Haggadat HazAl (with S.Safrai, Z"l)
 - 41 Seeking the Holy Land, Amsterdam.
 42. תולדות ארץ ישראל בתקופת המשנה והתלמוד, כרטא, ירושלים.

עריכת ספרים

43. ז' ספראי, עורך, בית הכנסת בארץ ישראל בתקופת המשנה והתלמוד, ירושלים תשמ"ו.
44. ז' ספראי וש' דר, עורכים, מחקרי שומרון, תל אביב תשמ"ו.
45. ז', ספראי, א' פרידמן וי' שוורץ, עורכים, חקרי ארץ, עיונים בתולדות ארץ-ישראל מוגשים לכבוד פרופ' יהודה פליקס, רמת-גן תשנ"ז
46. ז', ספראי וש', דר, עורכים, הכפר הקדום בארץ-ישראל, תל-אביב תשנ"ז.
47. ז' ספראי ו' א' שגיא, עורכים, בין סמכות לאוטונומיה, תל-אביב תשנ"ח.
48. א' ששון, ז', ספראי, ונ' שגיב, עורכים, אשקלון עיר לחוף ימים, אשקלון תשס"א,
49. E. Meir and S. Dar and Z. Safrai, eds, *The Rural Landscape of Ancient Israel*, (with), Oxford 2003.
50. S. Safrai, Z. Safrai, J. Schwartz, P.J. Tomson, *The Literature of the Sages – The Jewish People in the First Century Compendia Rerum Judaicarum II*, Amsterdam 2006.

מאמרים – Articals

51. ח'ירבת סוסיה, ציון ל"ז, (תשל"ב) עמ' 231-236.
52. הרצאת מבוא, התקופה הרומית בארץ ישראל, ש' דר, עורך, *התקופה הרומית בארץ-ישראל*, תל-אביב תשל"ב עמ' 1-41.
53. בית ענת (בשיתוף עם ש. ספראי), סיני ע"ח (תשל"ו) עמ' יח-לח.
54. בתי הכנסת השומרוניים, *קתדרה* ד' (תשל"ה) עמ' 84-112.
55. בשולי כתובת רחוב, ציון מ"ב (תשל"ה) עמ' 1-32.
56. המבנה המינהלי של יהודה, *מחקרים בתולדות עם ישראל וארץ ישראל* ד' (תשל"ח) עמ' 103-106.
57. מירושלים ליבנה, קורס בכתב של האוניברסיטה הפתוחה, תשל"ז. (בשיתוף עם י' גפני וצוות האוניברסיטה).
58. שומרון בתקופת המשנה והתלמוד, *מדריך ישראל עמקי הצפון, כרמל*, שומרון, תל אביב תשל"ז, עמ' 248-256.
59. בני רכב האיסיים, ורעיון ההליכה למדבר בדברי חז"ל, *בר-אילן* טז- יז תשל"ט עמ' 37-49.
60. הר המלך חידה ללא פתרון, *טבע וארץ* כ"ב (תשמ"מ) עמ' 204 – 205.
61. כביש רומי מלוד להרי ירושלים, *נופים י"א*, (תשמ"מ), עמ' 55 – 64.
62. ארץ ישראל ממרד החשמונאים ועד מרד בר כוכבא, בתוך: י' רפל (עורך) *תולדות ארץ ישראל*, תל אביב, תשמ"ס, עמ' 255-290.
63. תהליך האורבניזציה בארץ ישראל, *מחקרים בתולדות עם ישראל וארץ ישראל*, ה (תשמ"מ) עמ' 129 – 105.
64. תיאור ארץ ישראל ב"גיאוגרפיה" של קלאודיוס פטולמאוס, *ספר בר אילן* יח-יט (תשמ"א) עמ' 286-271.
65. כיבוש איזור ירושלים בשנים 68-69 לספירה, *פרקים בתולדות ירושלים בימי בית שני*, ירושלים תשמ"א, עמ' 320-339.
66. התפקידים הקהילתיים של בית הכנסת בארץ ישראל בתקופת המשנה והתלמוד, *ספר זכרון למרדכי ניזד*, יבנה, תשמ"א עמ' 230-248.

67. הדרשות הגיאוגרפיות כמקור הסטורי, *דברי הקונגרס העולמי השביעי למדעי היהדות*, ירושלים תשמ"א עמ' 79-92.
68. מערכת הבטחון הפנימי בעיר היהודית בתקופת המשנה והתלמוד, *קתדרה* 22 (תשמ"ב) עמ' 43-50.
69. לדמותו של הכפר הקטן בתקופת המשנה והתלמוד, *דברי הקונגרס העולמי השמיני למדעי היהדות* (תקצירים), ירושלים תשמ"ב, עמ' 17-22.
70. לענין מהותו של בית המדרש בארץ ישראל, *קתדרה* 24 (תשמ"ב) עמ' 183-185.
71. השומרונים, בתוך: צ' ברס ואחרים (עורכים), *ארץ ישראל מחורבן בית שני ועד הכיבוש המוסלמי*, ירושלים, תשמ"ב, עמ' 252-264.
72. הירידים בארץ ישראל בתקופת המשנה והתלמוד, *צינון מ"ט* (תשמ"ב), עמ' 139-158.
73. ייחודו של הישוב באיזור לוד יפו, בתוך: ד' גרוסמן (עורך), *ספר בין ירקון לאיילון*, רמת גן תשמ"ג עמ' 53-72.
74. תיאור ארץ ישראל לפי יוסף בן מתתיהו בתוך: א' רפפורט (עורך), *יוסף בן מתתיהו*, ירושלים תשמ"ג, עמ' 91-116.
75. מבנה המשפחה בתקופת השנה והתלמוד, *מלאת א' ת"א תשמ"ג*, עמ' 156-129.
76. הכפר בתקופת המשנה והתלמוד, בתוך: מ' שטרן (עורך), *אומה ותולדותיה א'*, ירושלים תשמ"ג עמ' 173-195.
77. לשאלת המבנה המרחבי של היישוב בגליל בתקופת המשנה והתלמוד, *ארצות הגליל חיפה* 1983 עמ' 269-288.
78. לשאלת תחומי ארץ ישראל החייבים במצוות התלויות בארץ, *ספר יובל לסולובייצ'יק*, ירושלים תשמ"ד תרצ"ז-תשי"ט.
79. מצב הישוב היהודי בארץ-ישראל לאחר מרד בר-כוכבא, בתוך: א' אופנהיימר א' רפפורט, עורכים, מרד בר-כוכבא מחקרים חדשים, ירושלים תשמ"ד עמ' 182-214.
80. היתר תחום קיסריה מהמצוות התלויות בארץ, *סיני* צו (תשמ"ה), עמ' ריז-רכח.
81. ענב א-כביר- חקלאות ומרעה בסביבות הכפר בתקופה הרומית ביזאנטית, ישראל – עם וארץ ב-ג (תשמ"ה-תשמ"ו) עמ' 119-128.
82. היריד כמוסד כלכלי-בשולי ההערה, *צינון* נא (תשמ"ו) עמ' 485-486.
83. הריבוי הדמוגרפי כתהליך יסוד בחיי הארץ בתקופת המשנה והתלמוד, בתוך: א' אופנהיימר ואחרים (עורכים), אדם ואדמה בארץ ישראל הקדומה, ירושלים תשמ"ו עמ' 20-48.
84. שכם בתקופת המשנה והתלמוד, בתוך: ש' דר וז' ספראי (עורכים), מחקרי שומרון תל אביב תשמ"ו עמ' 83-126.
85. תולדות היישוב בהר שומרון בתקופה הרומית- ביזנטית, בתוך: מחקרי שומרון (שם, שם) עמ' 181-127.
86. ייחודה וחשיבותה של תופעת בתי הכנסת בתקופת המשנה והתלמוד, בתוך: ז' ספראי (עורך), *בתי הכנסת בארץ ישראל בתקופת המשנה והתלמוד*, ירושלים תשמ"ו עמ' 7-47.
87. חידת עוצמתו של היישוב היהודי בכרמל בתקופת המשנה והתלמוד, י', שורר, עורך, הכרמל – אדם ויישוב, תל אביב תשמ"ז, עמ' 62-53.
88. קברי צדיקים ומקומות קדושים במסורת היהודית, *ספר זאב וילנאי* ב, 1987, עמ' 303-313. ארץ-ישראל לפי ספר יהודית, שומרון ובנימין א (תשמ"ז), עמ' 172-163.

89. מדרש ויסעו – מלחמת בני יעקב בדרום השומרון, סיני – כרך המאה, תשמ"ז עמ' תריג-תרכז.
90. המסתור בקרומית (בשיתוף עם י. טפר) בתוך: ע' קלונר; י' טפר, מערכות המסתור בשפלת יהודה, ירושלים 1987 עמ' 204-208.
91. מימון הקמת בתי-כנסת בארץ ישראל בתקופת המשנה והתלמוד, בתוך: א' אופנהיימר ואחרים (עורכים), בתי כנסת עתיקים, ירושלים תשמ"ח, עמ' 77-98.
92. תעשיית הפשתן בארץ ישראל בתקופת המשנה והתלמוד, בתוך: ש' בונימוביץ ואחרים (עורכים), ישובים, אוכלוסיה וכלכלה בארץ ישראל בעת העתיקה, תל אביב תשמ"ח עמ' 205-241.
93. גידול דבורים והפקת דבשן בתקופת המשנה והתלמוד, ישראל עם וארץ ד תשמ"ח, עמ' 211-224.
94. המבנה הכלכלי של גבע (בשיתוף מ' לין) בתוך: ב' מזר (עורך), גבע – חפירות במשמר העמק, ירושלים תשמ"ח עמ' 120-166.
95. חפירות וסקרים באיזור משמר העמק (בשיתוף מ' לין), שם עמ' 167-214.
96. ממצאים נוספים לזיהויה של גבע פרשים (בשיתוף מ' לין) שם עמ' 223.
97. לשאלת השתלבותה של האומה היהודית בכלכלה הרומית, א' כשר, ואחרים, עורכים, יון ורומא בארץ-ישראל, ירושלים 1989, עמ' 143-171.
98. מבית כנסת למקדש מעט, ישראל עם וארץ, ז-ח, תש"ן, עמ' 149-158. הטיפול במערכת הדרכים הכפריות בתקופת המשנה והתלמוד, ב"ז קדר, ואחרים, עורכים, פרקים בתולדות המסחר בארץ-ישראל, ירושלים 1990, עמ' 159-180.
99. המסחר בארץ-ישראל בתקופה הרומית, ב"ז קדר, ואחרים, עורכים, פרקים בתולדות המסחר בארץ-ישראל, ירושלים 1990, עמ' 108-139.
100. שאלת הקרקע בארץ ישראל בין התקופה הרומית לביזנטית, בתוך: ש' דר, (עורך), חידושים בחקר החקלאות והכלכלה העתיקה של ארץ-ישראל, רמת גן 1992 עמ' 25-40.
101. השומרון מהתקופה הרומית ועד התקופה הביזנטית לאור הממצא הנומיסמטי-כמותי, בתוך: ז"ח ארליך י' אשל, (עורכים), מחקרי יהודה ושומרון-דברי הכנס השני, אריאל תשנ"ב עמ' 167-184.
102. עיצוב בתי הכנסת – מקורות מבוארים (בשיתוף י' בן יעקב), ח' כליל חורש, עורך, בתי הכנסת בארץ-ישראל, תל אביב 1993, עמ' 41-70.
103. מוסד בית הכנסת ותפקידיו, ח' כליל חורש, עורך, בתי הכנסת בארץ-ישראל, תל אביב 1993, עמ' 40-33.
104. האם ומתי עברו הכהנים לגליל, תגובה למאמרה של דליה טריפון, תדביע, סב, תשנ"ג, עמ' 287-292.
105. קדושת ארץ-ישראל וירושלים: קווים להתפתחותו של רעיון, בתוך: א' אופנהיימר ואחרים, עורכים, יהודים ויהדות בימי בית שני, המשנה והתלמוד, ירושלים תשנ"ג, עמ' 344-371.
106. השומרון באונומסטיקון לאוסביוס, ז"ח, ארליך, שומרון ובנימין ג אריאל תשנ"ג, עמ' 28-42.
107. נתוח חלוקת הנחלות בחר' כספא (בשיתוף י' פיקסלר), שומרון ובנימין ג אריאל תשנ"ג, עמ' 202-223.
108. גבע בימי החשמונאים (בשיתוף עם מ. לין) קתדרה סט (תשנ"ד) עמ' 18-36.
109. בין יהודים לערבים בדרום הר חברון בתקופת התלמוד, ז' ספראי, וי', ליון, עורכים, התיישבות ובטחון בדרום הר חברון בעת העתיקה, רמת גן תשנ"ד, עמ' 30-50.
110. ה"אונומסטיקון" לאוסביוס והישוב בדרום הר חברון, קתדרה, 72 (תשנ"ד), עמ' 23-32.
111. כתובות יהודיות (בקורת מורחבת), ציון נט (תשנ"ד), עמ' 97-103.

112. שפלת השומרון בתקופה הביזאנטית, מחקרי יהודה ושומרון, דברי הכנס הרביעי תשנ"ד 1994, קדומים-אריאל 1995, עמ' 189-208.
113. הכפר הערבי כמקור לתולדות התרבות החומרית של ארץ ישראל בעבר, אדיאל 100ב (1994), עמ' 166-157.
114. ירושלים כמרכז כלכלי, חידושים בחקר ירושלים, א (תשנ"ה), עמ' 24-32.
115. חפץ אבן מחורבת בוצין, (בשיתוף ש. דר) בתוך: א' אופנהיימר וא' כשר (עורכים), דוד לדור, משלהי תקופת המקרא ועד לחתימת התלמוד, ספר היובל לכבוד י. אפרון, תל אביב 1995, עמ' 145-153.
116. גיאוגרפיה של פיוט, קתדרה, 77 (תשנ"ו), עמ' 183-185.
117. חורבת בירה – בית אחוזה בשפלת לוד, ז' ספראי, ואחרים, עורכים, חקרי ארץ-ישראל, עיונים בתולדות ארץ-ישראל מוגשים לכבוד פרופ' יהודה פליקס, רמת-גן תשנ"ז, עמ' 57-109 (בשיתוף ש' דר).
118. אוכלוסיית ארץ ישראל בתקופת המשנה והתלמוד, ז' ספראי, ואחרים, עורכים, חקרי ארץ-ישראל, עיונים בתולדות ארץ-ישראל מוגשים לכבוד פרופ' יהודה פליקס, רמת-גן תשנ"ז, עמ' 57-108.
119. יישובים בשפלת השומרון בתקופה הביזאנטית, מחקרי יהודה ושומרון, דברי הכנס השישי תשנ"ו 1996, קדומים-אריאל 1997, עמ' 217-234.
120. אתרים שונים: בתוך, ר' בר נר, וא' בוך, אגן הירקון, אתרים ומסלולי טיול, תל אביב, 1996.
121. בקורת על ספרו של חיים לפין, ציון סב (תשנ"ז), עמ' 189-298.
122. הכפר ביהודה, ש' דר וז', ספראי, הכפר הקדום בארץ-ישראל, תל-אביב תשנ"ז, עמ' 11-74.
123. אדם וכלכלה בימי בית שני, קתדרה 87 (תשנ"ח), עמ' 163-168.
124. מבואות, ז' ספראי וא' שגיא, עורכים, בין סמכות לאוטונומיה, תל-אביב תשנ"ח, 31-9.
125. חכמים במאבק על הנהגת הקהל, ז' ספראי וא' שגיא, עורכים, בין סמכות לאוטונומיה, תל-אביב תשנ"ח, 261-280 (בשיתוף ח' ספראי).
126. התלמוד הבבלי כתשתית רעיונית לעלייה לארץ, ד' הכהן, עורכת, קיבוץ גליות, ירושלים תשנ"ח, עמ' 27-50.
127. מבני השדה הקדומים – הכפר בארץ-ישראל הרומית, קתדרה, 89 (תשנ"ט), עמ' 7-40.
128. דת, הלכה מסורת ומודרנה, י' אחיטוב, ואחרים, עורכים, עין טובה – זו שיח ופולמוס בתרבות ישראל, תל אביב 1999, עמ' 582-602.
129. אופי ההתיישבות בסוף התקופה הביזאנטית, ד' הכהן וי' לוי, עורכים, דפוסי התיישבות בעיתות שינוי, כנס המחלקה ללמודי ארץ ישראל באוניברסיטת בר אילן, רמת גן, תשנ"ט, עמ' 32-17.
130. "כלכלת אנשי קומראן בימי הבית השני", (יחד עם ח' אשל), מ' ליבנה ור' יחזקאל, עורכים, יד לאיר – עיונים בטבע, בסביבה ובידיעת הארץ לזכרו של יאיר בשן, תל אביב תשנ"ט, עמ' 99-113.
131. ייהודה של ארץ יהודה, י' שוורץ, ואחרים, עורכים, ירושלים וארץ-ישראל, ספר אריה קינדלר, ירושלים תש"ס, עמ' 70-88.
132. גבוה מעל גבוה – וגבוהים מעליהם' חכמים ומערכות המשפט בתקופת התלמוד, א' שגיא, ואחרים, עורכים, יהדות פנים וחוץ - דיאלוג בין שתי עולמות, ירושלים תש"ס, עמ' 219-234.
133. קומראן או אתר עין גדי – היכן התגוררו בני כת מדבר יהודה, קתדרה 96, תש"ס, עמ' 41-56.
134. ייהודה של ארץ יהודה, י' שוורץ, ואחרים, עורכים, ירושלים וארץ-ישראל, ספר אריה קינדלר, תל אביב תש"ס, עמ' 70-88.
135. הקהילה היהודית בתקופת המשנה והתלמוד, י' גפני, עורך, קהל ישראל – השלטון העצמי היהודי לדורותיו, העת העתיקה, ירושלים תשס"א, עמ' 147-168.

136. אשקלון – מובלעת נוכרית: אשקלון וערי החוף לאחר הכיבוש הרומי, א' ששון, ז' ספראי, ונ' שגיב, עורכים, אשקלון עיר לחוף ימים, אשקלון תשס"א, עמ' 89-98.
137. לימוד תורה כמשאב כח (עם ח' ספראי), א' שגיב, ואחרים, עורכים, ספר היובל לדוד הרטמן, ירושלים, 2001, עמ' 877-922.
138. שמירת ההלכה במסמכי מדבר יהודה, ח' אשל וב' זיסו, עורכים, חידושים בחקר מרד בר כוכבא, רמת גן תשס"א, עמ' 113-138.
139. בית שערים, על אתר ח-ט (תשס"א), עמ' 82-45 (הופיע גם באיאל תשס"א, וכן ב- י' וי' טפר, בית – שערים היישוב והקבורה לצידו, ירושלים 2004, עמ' 51-70).
140. תורה חברה ודימוקרטיה, ר' אלירז, עורכת, כלביא יקום, תל אביב, תשס"א, עמ' 230-192.
141. תרבות המחלוקת, (בשיתוף ח' ספראי), בתוך: א' שגיב, עורך, תרבות יהדית בעין הסערה – ספר היובל ל' אחיטוב, עין צורים תשס"ב, עמ' 326-346.
142. אילו אוצרות נרשמו במגילת הנחושת (בשיתוף ח' אשל), קתדרה 103 (תשס"ב), עמ' 7-20.
143. מטמונים ומרידות התפלגות מועדי ההטמנה של מטמוני המטבעות בארץ ישראל בתקופה הרומית-ביזנטית, קתדרה, 101 (תשס"ב), עמ' 71-90.
144. האוכלוסייה הנכרית דוברת הארמית בארץ-ישראל בתקופה הרומית, בתוך א' אופנהיימר, ואחרים, עורכים, יהודים ונכרים בארץ-ישראל בימי הבית השני, המשנה והתלמוד, ירושלים תשס"ג, עמ' 82-101. פסיפס חקלאי מאסף מוסאיוף, (בשיתוף ע' ארליך), חידושים בחקר ירושלים, ח (תשס"ג), עמ' 73-92.
145. הקבורה בארץ ישראל, (בשיתוף א' פאוסט), חידושים בחקר ירושלים יא (תשס"ה).
146. האם היו חז"ל שכבת עילית, ד' גרא, ומ' בן זאב, עורכים, אוהב שלום, מחקרים לכבודו של ישראל פרידמן בן שלום, באר שבע תשס"ה, עמ' 373-440.
147. התיישבות נודדים בשלהי התקופה הביזאנטית-מוסלמית הקדומה בארץ ישראל, מורשת 2 (תשס"ו), עמ' 140-152.
148. שינויים בדפוסי קבורה בארץ-ישראל לאור ממצאי חפירות ההצלה, ר' בארי, ואחרים, עורכים, בהר ובשפה ובעמק, עיונים ומחקרים מוגשים אדם זרטל בשנת השלושים לסקר הר מנשה, חיפה, 2008, 105-121.
149. מיסודו של פולחן קברי הקודש בעם ישראל, ז' ספראי, עורך, מחקרי גליל, רמת גן תשס"ט, עמ' 101-134.

150. The Towers of Samaria, (with S.Applebaum S. Dar) *PEF* 91 (1978), pp. 91-100.
151. The Rehov inscription, *Immanuel* 8 (1978), pp. 48-57.
152. Satellite Settlement in Western Samaria, (with D. Grossman) *Geographical Review* 70. (1980). Pp. 446-462.
153. Post Talmudic Halachic Literature in the Land of Israel, in: S Safrai (ed.) *The Jewish People in the First Century Compendia Rerum Judaicarum*, Assen (1987) pp 404-410.

154. The Economic Implication of the Olive Oil Production in the Mishna and Talmud Period, in: M.Helzer D.Eitan (eds.) *Olive Oil in Antiquity*, Haifa (1988) pp 176 – 182; Sargon 1996, pp. 119-124.
155. Dukhan Aron and Teva , in: K.Hachlili, *Ancient Synagogues in Israel*, BAR 99 (1989) pp 69 – 84.
156. The Origins of Reading the Aramaic Targum in Synagogue, in: M. Lowe, (ed). *Studies in Honor of David Flusser, Immanuel* 24-25 (1990) pp 187-193.
157. The Roman Army in Galilee, in: I.L.Levine, (ed). *The Galilee in Late Antiquity*, Camb. Mass. 1992 pp 103-114.
158. Rabbinic Recruitment in the Mishnaic and Talmudic Period: A Sociological Inquiry in Rabbinic Society, (with H.Safrai), *Proceeding of the Eleven World Congress of Jewish Studies*. Jerusalem 1994, pp. 25-32
159. Rabbinic Recruitment in the Mishnaic and Talmudic Period: A Sociological Inquiry in Rabbinic Teaching, (with H.Safrai), *Proceeding of the Eleven World Congress of Jewish Studies*. Jerusalem 1994, pp. 333-40
160. The Communal Functions of the Synagogue in the Land of Israel in the Rabbinic Period' D. Urman and P.V.M. Flesher, eds. *Ancient Synagogues, Leiden, 1995, pp. 181-204*.
161. Gergesa, Gerasa or Gadara? *Jerusalem Perspective*, 51 (1996), pp. 16-19.
162. The Role of Jerusalem Elite in National Leadership in the Late Second Temple Era, M. Poorthuis and CH. Safrai, eds. *The Centrality of Jerusalem, Den Haag, 1996, pp. 65-72*
163. The Memory of the Rabbis, L.H., Schiffman and el, eds. *The Dead Sea Scrolls, Fifty Years after their Discovery, Proceeding of the Jerusalem Congress July 20-25, 1997, pp. 521-541*.
164. The Institutionalization of the Saints in Christian Society, A. et al, eds. *Sanctity of Time and Space in Tradition and Modernity*, Leiden, 1998, pp. 214-193.
165. The Administrative Structure of Judea in the Roman and Byzantine Period, *Immanuel* 13 (1981) pp 30-38.
166. The Gentile Cities of Judea: Between the Hasmonean Occupation and the Roman Liberation, G. Galil and M. Weinfeld, eds. *Studies in Historical and Biblical Historiography, Presented to Zecharia Kallai*, Leiden 2000, pp. 63-90.
167. Economic Life (With H. Eshel), *Encyclopedia of the Dead Sea Scrolls*, I, Oxford 2000, pp. 228-233.
168. The Description of the Land of Israel, in: L.H.Feldman C.Hata, *Josephus, The Bible and History*, Detroit (1989) pp 295 – 325.

169. From Minor Temple To Synagogue, *Tenth World Congress of Jewish Studies*, Jerusalem, 1990, pp 23-28.
170. Rabbinic sources as historical; a response. 143-167, J. Neusner and A. Avery-Peck, eds. *Judaism in Late Antiquity* III,1 (1999), pp. 143-167.
171. Economic Life (With H. Eshel), *Encyclopedia of the Dead Sea Scrolls*, I, Oxford 2000, pp. 228-233.
172. The Agrarian Structure in the Time of the Second Temple, Mishnah, and Talmud, E. Meir and S. Dar and Z. Safrai, eds, *The Rural Landscape of Ancient Israel*, Oxford 2003, pp. 105-126.
173. The Gentile Cities of Judea: Between the Hasmonean Occupation and the Roman Liberation, G. Galil and M. Weinfeld, eds. *Studies in Historical and Biblical Historiography, Presented to Zecharia Kallai*, Leiden 2000, pp. 63-90.
174. "Shelf life" of Coins in Palestine Hoards during the Roman and Byzantine Periods, (with M Waner), *L.A.* 51 (2001), pp. 305-336.
175. The House of Leontis, P. Thomsen, ed. *The Image of the Judeo-Christians in Ancient Jewish and Christian Literature*, Tübingen 2003, pp. 245-266.
176. אתא איגרתא ממערבא ("En Epistle Came from the West"): Historical and Archaeological Evidence for the Ties between the Jewish Communities in the Land of Israel and Babylonia during the Talmudic Period (with E. Meir), *J.Q.R.*93 (2003), pp. 471-496.
177. Holy Men and Rabbis in Talmudic Antiquity, (with CH. Safrai), M. Poorthuis and J. Schwartz, eds, *Saints and Role Models in Judaism and Christianity*, Brill 2004, pp. 45-58.
178. Halakhic Observance in the Judean Desert Documents, R. Katzoff and D. Schaps, eds. *Law in the Documents of the Judean Desert*, Leiden 2005, pp. 205-236.
179. Temporal Layers within Strabo's description of Coele Syria, Phoenicia and Judea, D. Dueck et al, eds. *Strabo's Cultural Geography*, Cambridge 2005.
180. Nakdimon b. Gurion: A Galilean Aristokrat in Jerusalem, J. Pastor and M. Mor, eds. *The Beginnings of Christianity*, Jerusalem 2005, pp. 297-314.
181. Salvage excavations as a source for reconstructing settlement history in ancient Israel, (with A. Faust), *P.E.F.* 137 (2005), pp. 139-158
182. Temporal Layers within Strabo's Description of Coele Syrai, Phoenicia and Judea, D. Dueck et al, eds. *Strabo Cultural Geography*, Cambridge 2005, pp. 250-258.
183. The Targum as Part of Rabbinic Literature, S. Safrai, Z. Safrai, J. Schwartz, P.J. Tomson, eds. *The Literature of the Sages – The Jewish People in the First Century Compendia Rerum Judaicarum* II, Amsterdam 2006, pp. 243-278.

184. Appendix, (the Scroll of Antiochus and the Scroll of Fasts), in: S. Safrai, Z. Safrai, J. Schwartz, P.J. Tomson, eds. *The Literature of the Sages – The Jewish People in the First Century Compendia Rerum Judaicarum II*, Amsterdam 2006, pp. 238-241
185. Geography and Cosmology in Rabbinic Literature: Fact and Folklore, in: S. Safrai, Z. Safrai, J. Schwartz, P.J. Tomson, eds. *The Literature of the Sages – The Jewish People in the First Century Compendia Rerum Judaicarum II*, Amsterdam 2006, pp. 497-508.
186. The Archaeology of Difference; Gender, Ethnicity, Class and the "Other" in Antiquity. *Studies in Honor of Eric M. Meyers*. Edited by Douglas R. Edwards and C. Thomas McCollough. Boston: American Schools of Oriental Research, 2007 (with O. Sion)
187. To what Extent Did the Rabbis Determine Public Norms? The Internal Evidence, I. L. Levine and D.R. Schwartz, eds. *Jewish Identities in Antiquity*, Tübingen 2009, pp. 172-194.

Academic profile

I began my scientific life in the home of my father, who was also my teacher (the late Prof. S. Safrai) and continued at the Hebrew University in Jerusalem. There I studied History and Talmud and also specialized in the archaeology of the Roman-Byzantine period. I devoted my doctoral thesis and my first book to two separate topics within the field of historical geography. In this field I also published a number of articles and recently a translation and commentary on the Onomasticon of Eusebius. My achievements in this field were partially summarized in *The Macmillan Atlas Bible* (1993). A more comprehensive book is now being published by Carta publishers in Jerusalem.

Later I turned to researching everyday life, starting with the technical level (for example, my article about synagogue furnishings, or about raising bees and the honey industry), and including broader topics such as the book about the Jewish community (1995) and about the Economy of Roman Palestine (1994). A long series of articles was dedicated to the study of the Jewish and non-Jewish village in the Land of Israel. At the same time I researched general subjects such as Palestine in the fifth century (a topic that deals mainly with non-Jewish settlement in the country). I also published a large number of articles in which I discussed other topics related to the period (an introduction to the Targums, Midrash Veyisa'u, the corpus of hoards in the country and an analysis of it, et al), society in the Land of Israel and the status of the Sages, the reliability of rabbinic sources as a historical source (a series of articles) etc. etc.

At the moment three books are in publication: a general book about the history of the country (a geographical, historical and social analysis together with Prof. Eyal Regev), a summary of the history of settlement in the country in the light of a quantitative analysis of rescue excavations and the archaeological findings in general (together with Prof. Faust, who deals with the ancient periods), and a book about the preoccupation with the Holy Land in all the cultures and literatures of the Roman Period (Jewish culture, the Septuagint, Aramaic targums, Christian culture, Samaritanism, et al).

In addition I have devoted substantial efforts to the field of pure ancient literature. My father and I collaborated on a commentary on the Passover Haggadah (1998) and in the coming year an English adaptation will be published, which I unfortunately prepared alone. Afterwards my father and I began a large project – a commentary on the Mishna; later my sister, who was herself a professor of Talmud, joined the project (in 2002). In 2003 my father passed away, and in 2007 my sister and partner, and since then I have been working on the project alone. It will include about 45 volumes, and 35 of them are already written and ready for publication.

The preoccupation with the Mishna exposed me to a large number of questions and topics in the field of literature and the study of ancient society in the Land of Israel. The study of the parables is one of the byproducts, since there are few parables in the Mishna and the Tosefta. Because the parables in the rabbinic literature should be studied parallel to those in the New Testament, I have chosen a partner who is a New Testament scholar Dr. Steve Notley.

The same is true of the study of halakha in the New Testament. In the course of explaining many texts we dealt with ancient halakha and with extra-rabbinical evidence of it. For example, we (my sister and I) published a long article about the archaeological and extra-rabbinical evidence for the observance of halakha. We should therefore deal with the halakha found in the corpuses that pre-date the Mishna, and primarily those that include many halakhot (such as the New Testament, Josephus, Philo, Liber Antiquitatum and other apocryphal books). I am not certain how many of these corpuses we will have time to examine, but since the halakhic corpus in Josephus was examined by a student of mine (Nahman 2004) I have chosen to begin with the New Testament. For that purpose I am being assisted by an outstanding New Testament scholar, Dr. M. Varenhorst from Germany.

At the same time I teach at Bar Ilan University, and am a popular mentor to over 20 doctoral master's degree students, I served as chairman of the department three times, have been a member of the most important committees in the university and wise rector. I am also active in various public fields.

פרויקטים עתידיים

5. הפרויקט המרכזי הוא כתיבת פירוש חברתי והיסטורי למשנה. את הפרויקט התחלתי עם אבי (פרופ' ש' ספראי ז"ל), ומאז מותו בשנת תשס"ג המשכתי בו בסיועה של פרופ' חנה ספראי. עם מותה בשנת תש"ע אני ממשיך בו לבדי (בינתיים) במסגרת זו סיימתי עם אביו לכתוב 17 כרכים ראשונים (פירוש לסדר זרעים ומועד), ומאז תשס"ג השלמתי את כתיבתם של 23 כרכים נוספים. של סדרי נשים, וטהרות, ומסכתות שבועות, זבחים, מנחות, ערכין חמשת הכרכים הראשונים יצאו לאור. האחרים בתהליכי הדפסה (לשנה זו מתוכננים ארבעה כרכים).
- המטרה היא כתיבת פרוש מדעי למשנה, תוך דגש על בירור הרקע החברתי של המשנה והתפתחות ההלכה הקדומה. פירושים רבים נכתבו למשנה, הפרשנים המסורתיים עסקו במשנה מתוך נקודת המבט של המשנה, ומתוך השקפה הרמוניסטית. בפירושים אלו ידע, בקיאות וחריפות רבה, ברם הם אינם תחליף לפירוש מודרני המשלב את הישגי הלימוד המסורתי עם שיטות מחקר מודרניות. גם בדור האחרון נכתבו מספר פירושים מודרניים, אך עדיין חסר פירוש שיטתי מעמיק ונרחב, ועל אחת כמה וכמה שחסר בירור הרקע ההיסטורי והארכיאולוגי. לשם כך נוצלו לא רק כל הטקסטים הרלבנטיים, אלא גם ממצאים ארכיאולוגיים וספרות מחקר היסטורית.
- בפירוש זה לא יוצע טקסט מדעי של המשנה, אבל הוא ייבדק לעומקו תוך שימוש בכתבי היד של המשנה. הנחת היסוד היא שיש לפרש את המשנה מתוכה, אם כי במהלך המחקר נבדקים ונבדקו כמובן כל המקבילות התנאיות, ואף פירושים מאוחרים (התלמודים כמו גם פירושי ראשונים). המשנה מייצגת שלב מסוים בהתפתחות ההלכה. המחקר ינסה להבהיר שלב זה ובמה הוא שונה מהשלבים שלפניו ולאחריו.
- בנוסף לכל זה גולת הכותרת תהיה בירור הרקע החברתי – חוקרי התלמוד לא היו ערים דיים להיבט החברתי-היסטורי והדבר נכון, על אחת כמה וכמה, גם לגבי פירושי הראשונים. במחקר המוצע הרקע החברתי הוא העיקר וכל השלבים הקודמים הם בסיס לו.
2. פרויקט שני הוא כתיבת ספר מסכם על תולדות הארץ שילווה בקרוב ל-150 מפות, מעין אטלס מוער של תולדות הארץ בתקופה הרומית ביזנטית (נמצא בדפוס בהוצאת כרטא) הספר נכתב בשותפות פרופ' א' רגב, ונמסר לדפוס..
3. פרויקט שלישי הוא ניתוח חפירות ההצלה שנערכו בארץ, פרויקט לו שותף גם ד"ר אבי פאוסט המתמקד בתקופות הקדומות במסגרת זו הוכן מאגר מידע המרכז את כל חפירות ההצלה, במטרה להשתמש בהם כבסיס מידע סטטיסטי לניתוח תולדות הארץ. המאגר הוכן וכרגע אנו מסיימים את הספר המנתח את התוצאות. שמי מאמרים ראשונים הופיעו בדפוס. פרויקט זה מוגש עתה כספר לשיפוטכם.
4. משלים בספרות חז"ל ובכתבי ישו – יחד עם פרופ' ס' נוטלי אנו מכינים אנתולוגיה של המשלים התנאיים והמקבילות הנוצריות להם.
5. ההלכה בברית החדשה. יחד עם ד"ר מרטין פרנסהוט מאוניברסיטת וופרטל אנו מתחילים סדרת פרסומים על ההלכה בברית החדשה. בשלב זה התמקדנו בטהרה ומעשרות ומתעתדים להוציא ספר ראשון בנושא (בגרמנית).

תחומי מחקר והוראה

אני רואה את עצמו כ'עבד' של תקופת המשנה והתלמוד, ועוסק בכל ההיבטים של חקר התקופה. במיוחד משתדל לעסוק בתחומים בהם נדרש שילוב של מקורות וגישות שונות. של מקורות חז"ל וממצא ארכיאולוגי, או של מקורות חז"ל וגישה סוציו-היסטורית.